

## N:o 8 a.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1888, kl. 6 e. m.

*Utlåtande, med anledning af åtskilliga förslag angående de kongl. teatrarne.*

(2:a U. A.)

I den till Riksdagen den 14 januari 1888 aflättna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t i fråga om de kongl. teatrarne föreslagit, att Riksdagen måtte

*Angående  
anslag till  
de kongl.  
teatrarne  
n. m.*

*dels* medgifva, att de kongl. teatrarne verksamhet finge fortgå å så väl den stora som den dramatiska teatern under tre spelår, räknadt från den 1 nästkommande juli, samt för uppehållande af teaterverksamheten under spelåret 1888—1889, utöfver det å ordinarie stat uppförda anslag af 60,000 kronor, till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett kreditiv å 25,000 kronor, att användas endast i den mån anslaget å ordinarie stat, Kongl. Maj:ts enskilda bidrag till teatrarne samt teatrarne öfriga inkomster icke försloge till bestridande af utgifterna för ifrågavarande verksamhet;

*dels ock*, till gäldande af utbetalda kostnader i och för åtgärder till skyddande af stora teaterns och dramatiska teaterns hus mot eldfara, å extra stat för år 1889 anvisa ett belopp af 32,750 kronor.

Med anledning häraf hafva herrar *O. W. Redelius, J. P. Nilsson* och *Johan Pettersson* i en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 26), på anförda skäl, hemställt,

att Riksdagen icke måtte bevilja:

a) de äskade 32,750 kronor till reparation å stora teaterns hus;

*Bih. till Riksd. Prot. 1888. 4 Saml. 1 Afd. 7 Häft.*

b) de äskade 60,000 kronor å ordinarie stat till teaterverksamhetens upprätthållande;

c) de äskade 25,000 kronor å extra stat för samma ändamål;  
och att intet som helst anslag måtte beviljas till teaterväsendet.

Slutligen har Kongl. Maj:t i en den 17 april 1888 aflåten proposition, under åberopande af ett propositionen bilagdt statsrådsprotokoll öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att *dels* medgifva:

att ombyggnad och förändring af kongl. stora teaterns hus, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af professoren E. Jacobsson upprättadt, med n:o 1 betecknad förslag, om hvilket i berörda protokoll vidare förmäldes, finge ega rum för en beräknad kostnad af 765,000 kronor, att bestridas medelst ett för teaterkassans räkning hos statskontoret af medel, tillhöriga de under detta embetsverks förvaltning stående fonder och kassor, upptaget lån till belopp af högst 800,000 kronor;

att ränta och amortering å detta lån finge bestridas af hyresinkomsten för de enligt nyssberörda förslag till inredande afsedda butiks- och affärslokaler i stora teaterns hus samt nämnde hyresinkomst i öfrigt användas till uppehållande af teaterverksamheten; samt

att, derest i följd af den ifrågasatta ombyggnaden af stora teaterns hus verksamheten å denna teater komme att någon tid upphöra, så väl det å ordinarie stat uppförda anslag till kongl. teatern af 60,000 kronor som det af Kongl. Maj:t i den till innevarande års Riksdag aflåtna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof för uppehållande af teaterverksamheten under spelåret 1888—1889 äskade kreditiv till belopp af 25,000 kronor finge efter Kongl. Maj:ts bepröfvande användas ej mindre för teaterverksamhetens uppehållande, vare sig å stora teatern och dramatiska teatern eller i särskildt förhyrd lokal, än äfven, i den mån sådant funnes skäligt, till beredande af tillfälliga understöd åt de medlemmar af personalen vid de kongl. teatrarne och hofkapellet, som under byggnadstiden komme att sakna användning;

och *dels*, till betäckande af en vid verksamheten å de kongl. teatrarne under spelåren 1883—1888 uppkommen brist, å extra stat under sjunde hufvudtiteln för år 1889 anvisa ett anslag af 129,000 kronor.

---

I det utlåtande, n:o 7 a, som utskottet vid senast församlade riksdag afgaf med anledning af åtskilliga då väckta förslag rörande de kongl. teatrarne, meddelade utskottet en kortfattad redogörelse för de förhandlingar, som från

och med år 1881 egt rum hos Riksdagen beträffande sagda teatrar. Utskottet tillåter sig hänvisa till nämnda redogörelse och får till dess fullständiggande här endast anmärka hufvuddragen af teaterfrågans behandling vid senaste riksmöte. Kongl. Maj:t hade då föreslagit, att till reparation å kongl. stora teaterns hus måtte anvisas för år 1888 ett extra anslag af 28,820 kronor; samt att Riksdagen måtte *ej mindre* medgifva, *dels* att de kongl. teatrarnes verksamhet finge, under spelåret från och med den 1 juli 1887 till den 1 juli 1888, för statens räkning fortgå vare sig å båda teatrarne eller allenast å stora teatern, med rätt för Kongl. Maj:t att under nämnda spelår på arrende upplåta dramatiska teatern med tillhörande materiel åt den eller de personer, som kunde finnas lugade och skickliga att derstädes på ett konsten värdigt sätt uppehålla den dramatiska verksamheten, med skyldighet för upplåtelsetagaren att tidtals låta å stora teatern emot viss ersättning och med rätt att dervid begagna denna teaters materiel uppföra större skådespel, äfvensom på de villkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, *dels ock* att den arrendesumma, som till följd af berörda upplåtelse kunde komma att tillflyta statsverket, finge användas såsom bidrag till uppehållande af den lyriska verksamheten å stora teatern; *än äfven* för uppehållande af teaterverksamheten under spelåret 1887—1888, utöfver det å ordinarie stat uppförda anslag af 60,000 kronor, till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett kreditiv å 25,000 kronor, att användas endast i den mån anslaget å ordinarie stat, Kongl. Maj:ts enskilda bidrag till teatrarne samt teatrarnes öfriga inkomster icke försloge till bestridande af utgifterna för ifrågavarande verksamhet.

Utskottet hemställde, att Riksdagen måtte besluta att icke bevilja det för reparation å stora teaterns hus begärda anslag å 28,820 kronor, men, under villkor att Stockholms stad, eller andra, eller Stockholms stad i för-  
ening med andra under ett år från den 1 juli 1887 med ett belopp af 50,000 kronor deltoge i kostnaden för de kongl. teatrarnes verksamhet, *dels* medgifva, att teaterverksamheten å vare sig båda teatrarne eller endast stora teatern finge fortgå under spelåret den 1 juli 1887—den 30 juni 1888, *dels* för sådant ändamål uppföra till oförändradt belopp det till kongl. teatrarne i gällande riksstat anvisade ordinarie anslaget å 60,000 kronor, *dels ock* på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts begäran om anslag å extra stat för år 1888 till de kongl. teatrarne, att till Kongl. Maj:ts förfogande ställes ett kreditiv å högst 15,000 kronor, att användas endast i den mån anslaget å ordinarie stat, Kongl. Maj:ts enskilda bidrag till teatrarne, ofvanberörda tillskott å 50,000 kronor samt teatrarnes öfriga inkomster icke försloge till bestridande af teatrarnes utgifter; dock med villkor jemväl, att statsmedel utöfver sålunda bestämda anslag icke finge för de kongl. teatrarne användas; äfvensom att

Riksdagen måtte medgifva Kongl. Maj:t rätt att under spelåret från och med den 1 juli 1887 till den 1 juli 1888 på arrende upplåta dramatiska teatern med tillhörande materiel åt den eller de personer, som kunde finnas lugade och skickliga att derstädes på ett konsten värdigt sätt uppehålla den dramatiska verksamheten, med skyldighet för upplåtelsetagaren att tidtals låta å stora teatern emot viss ersättning och med rätt att dervid begagna denna teaters materiel uppföra större skådespel, äfvensom på de villkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, samt att använda den arrendesumma, som till följd af berörda upplåtelse kunde komma att tillflyta statsverket, såsom bidrag till uppehållande af den lyriska verksamheten å stora teatern.

Efter gemensam omröstning af båda kamrarne beslöt Riksdagen att icke bevilja det för reparation å stora teaterns hus begärda anslaget, men att för uppehållande af teaterverksamheten under spelåret 1887—1888, utöfver det å ordinarie stat uppförda anslag af 60,000 kronor, till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett kreditiv å 25,000 kronor, att användas endast i den mån anslaget å ordinarie stat, Kongl. Maj:ts enskilda bidrag till teatrarne samt teatrarnes öfriga inkomster icke försloge till bestridande af utgifterna för nämnda verksamhet, dock med villkor, att statsmedel utöfver sålunda bestämda anslag icke finge för teatrarne användas.

Kongl. Maj:ts framställning om den dramatiska teaterns utarrendering vann icke Riksdagens bifall.

---

f det vid ofvanomförmälda statsverksproposition fogade statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 12 sistlidne januari inhemtas, att Kongl. Maj:t genom beslut den 12 januari 1887 uppdragit åt chefen för finansdepartementet att med biträde af tillkallade sakkunniga personer verkställa utredning af väckta frågor om anskaffande af ny byggnad för stora teatern, vare sig på annan staten tillhörig plats eller på den nuvarande tomten, för hvilket senare fall jemväl borde tagas i öfvervägande, huru vida lämpligt vore att å berörda tomt, utom teaterhuset eller i förbindelse med detta, uppföra byggnader, afsedda att genom uthyrning bereda teatern ökade inkomster. Utredningen, som jemväl skulle omfatta frågan om öfverlemnande till ett konsortium af hela teaterverksamheten vid de kongl. teatrarne, borde vara fullbordad i så god tid under nästlidet år, att framställning i ämnet kunde göras till innevarande års Riksdag.

På sidorna 41 och 42 i nyssberörda statsrådsprotokoll har departe-

mentschefen redogjort för de åtgärder, som vidtagits med anledning af Kongl. Maj:ts omförmälda beslut. Deraf framgår bland annat, att departementschefen under nästlidet års sommar hållit åtskilliga öfverläggningar i ämnet med personer, hvilka genom sin ställning inom Stockholms kommunalförvaltning eller sin erfarenhet i byggnadsfrågor ansetts vara i stånd att bidraga till den åsyftade utredningen; att vid dessa öfverläggningar emellertid snart befunnits oundgängligen nödigt att, äfven med äfventyrande af möjligheten att, såsom afsedt varit, kunna medhinnna utredningens afslutande i god tid före början af detta års riksdag, gå i författning om vidtagandet af de för en fullständig byggnadsritnings erhållande erforderliga åtgärder; att, då en tillfredsställande lösning af byggnadsfrågan ansetts bäst främjas genom anordnande af en pristäflan, ett program för en sådan täflan, upprättats, hvarefter ärendet den 13 juli nästlidet år understälts Kongl. Maj:t, som dervid, med godkännande af nyss omförmälda uppfattning angående lämpligaste sättet för frågans vidare behandling, uppdragit åt öfverintendentsembetet att dels på lämpligt sätt utfärda inbjudning till en dylik pristäflan med föreskrift, att de täflande förslagen borde vara till öfverintendentsembetet inlemnade senast den 30 november nästlidet år, dels, efter täflingstidens utgång, i samråd med direktören för de kongl. teatrarne bedöma de inkomna förslagen samt derefter skyndsamt afgifva underdånigt utlåtande och förslag beträffande lämpligaste sättet för utförande af ifrågavarande byggnadsföretag; samt att, sedan öfverintendentsembetet utfärdat tillkännagifvande om den anordnade pristäflan, ett stort antal förslagsritningar inom den utsatta tiden inkommit till embetet, hvilka förslagsritningar vid tidpunkten för statsverkspropositionens aflåtande undergingo granskning i den af Kongl. Maj:t föreskrifna ordning.

Efter att hafva lemnat denna redogörelse, anför departementschefen vidare:

»Af hvad jag nu anfört tacktes Eders Kongl. Maj:t finna, att förslag till definitivt ordnande af de kongl. teatrarnes ställning ej heller för innevarande års Riksdag lärer kunna framläggas förr än längre fram under riksdagens lopp. Då jag därför nödgas hemställa, att det nuvarande interimistiska tillståndet vid teatrarne än ytterligare må fortfara och att Eders Kongl. Maj:t för sådant ändamål ville af Riksdagen äska, utöfver det ordinarie teateranslaget, ett kreditiv att för nästkommande spelår utgå med samma belopp, 25,000 kronor, och under samma villkor som för det nu löpande spelåret, anser jag mig likväl böra påpeka, att väsentliga besparingar skulle kunna vinnas, derest teatrarnes bestånd tryggades för något längre tid än ett år i sänder, exempelvis för tre år. Om teaterdirektionen sattes i tillfälle att afsluta kontrakt på sistnämnda tid, är det gifvet, att med den större trygghet för engagementens fortvaro, som sålunda erbjödes, direktionen skulle

kunna af vederbörande sujetter betinga sig för teatrarne i ekonomiskt afseende fördelaktigare villkor. Ur synpunkten af teaterfrågans lösning bör ej heller emot en sådan anordning betänklighet möta. Äfven om, såsom det är att hoppas och antaga, beslut om definitivt ordnande af teatrarne ställning må hinna att fattas före utgången af nämnda tid, är det likväl med afseende på de med ett sådant ordnande förknippade byggnadsfrågor föga troligt, att tillämpningen af den nya ordningen må kunna vidtaga inom berörda tid.»

Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om beviljande af ett extra anslag å 32,750 kronor afser, enligt hvad det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet gifver vid handen, godtgörelse för förskott, hvilka kongl. statskontoret utbetalat för åtskilliga inom de kongl. teatrarne hus till teaterpersonalens och teaterpublikens betryggande mot eldfara utförda arbeten.

Sedan öfverståthållareembetet i särskilda skrivelser till Kongl. Maj:t hemställt, att vissa åtgärder till förekommande af eldfara måtte vidtagas inom stora teaterns hus under nästlidet års sommar och inom dramatiska teaterns hus, innan föreställningarna under nu pågående spelår toge sin början, samt öfverintendentembetet beräknat kostnaden för de ifrågasatta åtgärderna inom stora teaterns hus till 30,410 kronor 62 öre, och kostnaden för de arbeten inom dramatiska teaterns hus, som vore af behovet mest påkallade, beräknats till 12,500 kronor, hade Kongl. Maj:t, efter infordradt utlåtande från direktionen öfver de kongl. teatrarne, anbefalt utförandet af följande arbeten inom stora teaterns hus, nemligen afskiljande af scenen från salongen genom en ridå, så beskaffad, att den kunde hindra rökens och eldens inträngande i salongen under så lång tid, att publiken hunne aflägsna sig; uppdragande af mur, plåtvägg eller plåtbeklädd trävägg öfver och under scenöppningen; samt upptagande af en spiraltrappa från klädlogen n:o 4 till komparslogen, för hvilka arbeten kostnaden uppgått till 20,249 kronor 7 öre; hvarjemte Kongl. Maj:t förordnat, att inom dramatiska teaterns hus skulle i scenöppningen anbringas en ridå af jern samt å ömse sidor om scenöppningen liksom ock öfver och under densamma uppdragas afstängningsväggar af jernplåt. Dessa senare anordningar hade betingat den beräknade kostnaden 12,500 kronor.

Vid föredragning i statsrådet af ifrågavarande anslagsfordran yttrade föredragande departementschefen, att med minnet fäst å de fruktansvärda eldsolyckor, som, till stor del i följd af bristande försigtighetsåtgärder, under senare åren timat å flera utländska teatrar, departementschefen icke kunnat

taga på sitt ansvar att förorda medgifvande för de kongl. teatrarne att under innevarande spelår börja sin verksamhet utan vidtagande af de säkerhetsnått, som af vederbörande myndigheter framhållits såsom oundgängligen nödvändiga till förebyggande af eldfara och i större eller mindre omfattning äfven föreskrifvits för de enskilda teatrarne i hufvudstaden. Riksdagen hade visserligen i sin underdåniga skrifvelse den 7 juli 1887 såsom vilkor för de beviljade anslagen för teatrarne stadgat, att statsmedel utöfver de sålunda bestämda anslagen icke finge för teatrarne användas. Att departementschefen, sådant oaktadt, förordat utbetalande af statsmedel för utförande af de ifrågavarande arbetena, hade haft sin grund deruti, att, då frågan om dessa arbeten blifvit slutbehandlad hos myndigheterna och förekommit till afgörande hos Kongl. Maj:t, vid hvilken tidpunkt med stöd af nådiga brevet den 13 juli 1887 angående teatrarnes verksamhet under spelåret 1887—1888 engagementer med större delen af teaterpersonalen redan blifvit afslutade, valet endast förelegat mellan att inställa all verksamhet å teatrarne under spelåret under fortsatt utbetalande af de kontraherade engagementssummorna eller ock att låta verksamheten fortfara, sedan de nödigaste säkerhetsåtgärderna blifvit vidtagna. I valet mellan dessa båda alternativ hade någon tvekan icke varit möjlig. Omsorgen om ej mindre statsverkets än teatrarnes intresse hade därför nödgat till anlitande af det senare alternativet. Det af Riksdagen uppställda vilkoret åsyftade naturligtvis endast kostnaderna för teaterverksamhetens bedrivande under normala förhållanden och kunde ej afse utgifter för teaterbyggnadernas tryggnad mot eldfara eller förluster i följd af ett afbrott i teatrarnes verksamhet, omöjligt att förutse.

Beträffande de omständigheter och skäl, hvilka ligga till grund för Kongl. Maj:ts i nådiga propositionen den 17 april 1888 gjorda framställningar rörande de kongl. teatrarne, tillåter sig utskottet hänvisa till det nämnda proposition bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för samma dag.

Då utskottet nu går att yttra sig öfver de föreliggande förslagen, får utskottet till en början fästa uppmärksamheten derpå, att de af Kongl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar icke afse något sådant definitivt ordnande af de kongl. teatrarnes verksamhet, som Riksdagen under de senare åren upprepade gånger begärt. Visserligen har i den särskilda kongl. propositionen af den 17 april 1888 ett förslag till ombyggnad och förändring af stora teaterns hus framställts, men beträffande den allmänna anordningen af teatrarnes verksamhet innehåller sistnämnda proposition lika litet som den till Riks-

dagen aflåtna statsverkspropositionen någon framställning, som kan anses innebära förslag till slutlig lösning af frågan. Utskottet anser sig äfven böra framhålla, att, ehuru, på sätt statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 sistlidne januari utvisar, Kongl. Maj:t, då han den 12 januari 1887 åt vederbörande departementschef uppdrog att verkställa utredning af väckta frågor om anskaffande af ny byggnad för stora teatern, förklarade, att berörda utredning jemväl skulle omfatta frågan om öfverlemnande till ett konsortium af hela teaterverksamheten, något på vederbörlig utredning grundadt förslag i senare hänseendet icke blifvit af Kongl. Maj:t framställt.

Genom ett bifall till Kongl. Maj:ts nu gjorda framställning, att Riksdagen måtte medgifva, att de kongl. teatrarnes verksamhet finge fortgå under ytterligare tre spelår, äfvensom anvisa medel till uppehållande af teaterverksamheten under spelåret 1888—1889, skulle alltså i sjelfva verket det nu rådande interimistiska tillståndet, med äfventyr af ständigt återkommande fordringar på extra statsanslag för fyllande af teatrarnes behof, komma att ytterligare utsträckas. Statsverkets utgifter för teaterverksamhetens uppehållande hafva emellertid efter den år 1881 vidtagna öfverflyttningen af teaterangelägenheternas handläggning från hofförvaltningen till finansdepartementet uppgått till allt för höga belopp, för att utskottet skulle anse sig kunna tillstyrka Riksdagen att vidare förlänga det skede i teatrarnes tillvaro, som tog sin början med omförmälda öfverflyttning. Från och med år 1882 har nemligen Riksdagen till de kongl. teatrarne beviljat följande anslagsbelopp:

	Kronor.	Kronor.
för år 1883: ordinarie anslag.....	60,000: —	
till reparation efter vådeld .....	69,548: —	129,548: —
för år 1884: ordinarie anslag.....	60,000: —	
extra teateranslag .....	40,000: —	
betalning af skuld .....	143,000: —	
till skydd mot eldfara .....	5,669: —	248,669: —
för år 1885: ordinarie anslag .....	60,000: —	
betalning af skuld .....	87,470: —	
teaterkreditiv .....	15,000: —	162,470: —
för år 1886: ordinarie anslag .....	60,000: —	
teaterkreditiv .....	15,000: —	75,000: —
Transport kronor 615,687: —		



	Transport kronor 615,687: —	
för år 1887: ordinarie anslag.....	60,000: —	
teaterkreditiv .....	15,000: —	75,000: —
för år 1888: ordinarie anslag.....	60,000: —	
teaterkreditiv .....	25,000: —	85,000: —
	Summa kronor 775,687: —	

Om nu från ofvanstående slutsumma, 775,687 kronor, afräknas ett belopp af 9,090 kronor, hvilket, enligt hvad framgår af en utskottet meddelad uppgift, icke behöft tagas i anspråk af det för spelåret 1885—1886 afsedda kreditivet, visar det sig, att statsverket för åren 1883—1888 fått vidkännas en årlig kostnad för teatrarne af i medeltal 127,766 kronor.

Ehuru en del af ifrågavarande utgifter, såsom ofvan synes, utgjort omkostnader dels för reparation efter våldeld och dels för beredande af skydd mot eldfara samt således icke stå i samband med sjelfva teaterverksamhetens bedrivande, torde likväl genom det ekonomiska resultat i öfrigt, teatrarne under ifrågavarande tidrymd lemnat, kunna anses ådagalagd, att berörda verksamhets utfövande under de former därför, som sedan år 1881 varit rådande, med nödvändighet för staten föranleder uppföringar i ekonomiskt hänseende, hvilka äro på förhand oberäkneliga och hvilka icke stå i rimligt förhållande till den nytta för den sceniska konstens utveckling, en med statsanslag drifven teater måhända kan vara egnad att medföra. Utskottet har för sin del förut sökt göra gällande den åsigt, att på Stockholms stad det berättigade anspråk kunde och borde ställas, att staden verksamt bidroge till teatrarne uppehållande. Då emellertid intresset för teaterverksamhetens fortvaro visat sig icke vara större inom Stockholms stadsfullmäktige, än att denna korporation upprepade gånger vägrat att af kommunens medel bevilja anslag till teatrarne, samt något antagligt förslag i syfte att öfverlemna hela teaterverksamheten åt ett af staten med visst årligt anslag understött konsortium af enskilde icke föreligger, ser utskottet icke någon annan utväg för Riksdagen att kunna för framtiden befria statsverket från allt för stora utgifter för teaterväsendet, än att nu helt och hållet afslå Kongl. Maj:ts framställning om anslag för teaterverksamhetens uppehållande.

På samma gång Riksdagen fattar ett dylikt beslut, torde Riksdagen emellertid böra medgifva Kongl. Maj:t rätt för ett år, räknadt från den 1 juli 1888, att upplåta de kongl. teatrarne fasta och lösa egendom till begagnande under längre eller kortare tid åt den eller dem, som kunde befinnas villige att, utan att statsverket derigenom betungades med några kostnader, bedriva teaterverksamhet å sagda teatrar på ett konsten värdigt sätt, med rättighet

jemväl för Kongl. Maj:t att disponera eller öfverlåta dispositionsrätten till alla från teatrarne och deras fastigheter inflytande inkomster, så att det i alla händelser skulle stå Kongl. Maj:t öppet att under sagda år efter omständigheterna förfara. Det skulle nemligen i sådant fall visa sig, om allmänhetens intresse för teatrarne bestånd är så stort, att på den enskilda företagsamhetens väg något antagligt förslag till ordnande för framtiden af teaterväsendet skulle kunna åstadkommas. Skulle det emellertid visa sig omöjligt att utan mera betydliga uppooffringar från statsverkets sida få verksamheten å de kongl. teatrarne öfverlåten åt den enskilda företagsamheten, torde åter denna verksamhet böra helt och hållet upphöra.

Då utskottet alltså icke anser sig kunna tillstyrka Riksdagen att anslå några medel till teaterverksamhetens uppehållande, följer naturligen häraf, att utskottet icke heller kan hos Riksdagen förorda bifall till Kongl. Maj:ts förslag till ombyggnad och förändring af stora teaterns hus. Ty derest Riksdagen beslöte, att något anslag icke måtte beviljas till nyss angifna ändamål, och i följd häraf, såsom möjligt vore, all verksamhet å de kongl. teatrarne komme att upphöra, skulle ju den ifrågasatta ombyggnaden blifva helt och hållet ändamålslös.

Beträffande Kongl. Maj:ts framställning om anvisande af ett anslag å 32,750 kronor till gäldande af utbetalda kostnader i och för åtgärder till skyddande af stora teaterns och dramatiska teaterns hus mot eldfara, anser utskottet, att genom de upplysningar, som i detta hänseende lemnats till statsrådsprotokollet, blifvit till fullo ådagalagdt, att vederbörande departementschef under för handen varande förhållanden icke kunnat handla på annat sätt, än som skett; och får utskottet för den skull tillstyrka Riksdagen att bifalla denna Kongl. Maj:ts framställning.

Vidkommande slutligen det anslag, till belopp af 129,000 kronor, som Kongl. Maj:t äskat till betäckande af en vid verksamheten å de kongl. teatrarne under spelåren 1883—1888 uppkommen brist, finner utskottet det visserligen högst beklagligt, att, ehuru de anslag, som under nämnda tidrymd lemnats till de kongl. teatrarne, beviljats mot vilkor, att statsmedel utöfver de bestämda anslagen icke finge användas, en så betydlig brist det oaktadt kunnat uppstå. Men då teaterförvaltningen icke torde på annat sätt kunna anskaffa medel till bristens betäckande, lär väl Riksdagen icke kunna underlåta att äfven denna gång träda emellan och gälda de kongl. teatrarne skuld. Då emellertid, såsom af ofvan åberopade statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 17 april 1888 inhemtas, i den beräknade bristen 129,000 kronor bland annat ingår den jemlikt nådigt bref den 16 december 1887 till teaterkassan utanordnade, för första hälften af spelåret 1888—1889 afsedda andel, 30,000 kronor, af ordinarie teateranslaget för år 1888, men

denna andel, derest Riksdagen beslutar att icke bevilja något anslag till teaterverksamhetens uppehållande under det spelår, som skulle börja den 1 nästkommande juli, naturligen icke behöfver för teatrarnes räkning disponeras för tiden efter berörda dag, torde Riksdagen till betalning af de kongl. teatrarnes ifrågavarande skuld endast behöfva anvisa hvad som återstår, sedan berörda 30,000 kronor afdragits, eller 99,000 kronor.

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet, med anledning af föreliggande beträffande de kongl. teatrarne väckta förslag, hemställa,

att Riksdagen må besluta

- a) att icke bifalla Kongl. Maj:ts förslag till ombyggnad och förändring af stora teaterns hus;
- b) att icke bevilja något anslag till uppehållande af verksamheten å de kongl. teatrarne, men medgifva Kongl. Maj:t rätt för en tid af ett år, räknadt från den 1 juli 1888, att upplåta de kongl. teatrarnes fasta och lösa egendom till begagnande under längre eller kortare tid af året åt den eller dem, som kunna befinnas villige att, utan att statsverket derigenom betungas med några kostnader, bedriva teaterverksamhet å sagda teatrar på ett konsten värdigt sätt, med rättighet jemväl för Kongl. Maj:t att för detta ändamål disponera eller öfverlåta dispositionsrätten till alla från teatrarne och deras fastigheter inflytande inkomster;
- c) att, till gäldande af utbetalda kostnader i och för åtgärder till skyddande af stora teaterns och dramatiska teaterns hus mot eldfara, å extra stat för år 1889 anvisa ett belopp af 32,750 kronor; och
- d) att, till betäckande af en vid verksamheten å de kongl. teatrarne under spelåren 1883—1888 uppkommen brist, jemväl å extra stat för år 1889 anvisa ett anslag å 99,000 kronor.

Stockholm den 1 maj 1888.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

### Reservationer:

af herrar grefve *G. Sparre*, *O. W. Odelberg*, *P. J. von Ehrenheim*, *F. A. Boström*, grefve *A. G. Barnekow* och friherre *G. Tamm*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag i denna fråga bort hafva följande lydelse och innehåll:

»Utskottet anser, likasom föregående års statsutskott, att Riksdagen icke bör undandraga sig att understödja de kongl. teatrarne, men för att ett sådant understöd, afsedt att fortfara en längre tid, skall beviljas, anser utskottet oefftergifligt, att teatrarne angelägenheter icke vidare handläggas såsom allmänna regeringsärenden efter föredragning i statsrådet. Detta behandlingssätt af ärendena grundlägger den föreställning, att staten ansvarar för teatrarne förbindelser, och om äfven statsutskottet afstyrkt och Riksdagen vägrat att uttryckligen medgifva, att teaterverksamheten får fortgå »för statens räkning», som af Kongl. Maj:t vid sista riksdagen ifrågasattes, så framkallas dock af det nuvarande förhållandet anspråk på Riksdagen, som icke kunnat och icke torde kunna lemnas utan uppmärksamhet, så länge teatrarne lyda under finansdepartementet och förestås af en af Kongl. Maj:t i statsrådet utnämnd styrelse.

För fortfarande medverkan af statsverket bör följaktligen uppställas det vilkor, att ett konsortium bildas, som af Kongl. Maj:t anses skickligt att på ett konsten värdigt sätt uppehålla teaterverksamheten och i ekonomiskt afseende därför ansvarar, eller att denna verksamhet på annat sätt ordnas så, att för teatrarne förbindelser finnes en bestämd, från statsverket fullständigt skild ansvarighet.

En sådan ordning lär emellertid icke kunna komma till stånd, så länge stora teaterns hus är i det dåliga skick, hvori det för närvarande befinnes, och en ombyggnad af detta hus, som dessutom, derest teaterverksamheten en längre tid skall fortfara, är nödvändig för att åstadkomma ett tillförlitligare skydd mot eldfara, synes utskottet således förtjena att förordas. Det i den senare propositionen i sådant afseende framställda förslag, hvar emot utskottet icke funnit anledning till sådana detaljanmärkningar, som bort föranleda utskottet att afstyrka detsamma, medför den väsentliga fördel, att den del af huset, som är afsedd att uthyras, skulle komma att lemna en betydligt högre afkastning, än som nu erhålles.

Deremot synes det utskottet mindre lämpligt, att tillgång till ombyggnaden beredes genom lån; och vill utskottet således förorda, att Riksdagen

för ändamålet beviljar ett anslag till det för ombyggnaden beräknade beloppet, 765,000 kronor. En sådan åtgärd synes utskottet äfven medföra den fördel, att det aftal om öfvertagande af teaterverksamheten, som utskottet förutsatt såsom vilkor för ett fortfarande understöd, bör kunna grundas på rättigheten att uppbära hela nettobehållningen af teaterhuset, utan vidare bidrag af statsmedel.

Då ombyggnaden emellertid skulle vara utan ändamål, om stora teatern icke komme att för teaterverksamheten användas, och detta, efter utskottets tanke, måste vara beroende derpå, att en anordning kan träffas, hvarigenom statsverket fullständigt befrias från allt ansvar derför, så anser utskottet, att vid byggnadsanslaget bör fästas det vilkor, att anslaget ej får lyftas, förr än en tillfredsställande anordning i berörda afseende kunnat träffas.

För beredande af en sådan anordning fordras emellertid något rådium, och utsigten till framgång skulle utan tvifvel väsentligen aflägsnas, om teatrarne stängdes under en mellantid. Med afseende härpå, och då teaterverksamheten icke torde böra afbrytas, utan att Riksdagen sätter Kongl. Maj:t i tillfälle att i någon mån understödja den del af teaterpersonalen, som vid de kongl. teatrarne använt sin bästa tid och sina bästa krafter — en fråga, hvarom utskottet för närvarande saknar anledning att utförligare yttra sig — anser utskottet sig böra tillstyrka, att jemte det på ordinarie stat uppförda anslaget, 60,000 kronor, till Kongl. Maj:ts förfogande ställes ett kreditiv af 25,000 kronor, att användas på sätt här nedan föreslås.

Det af Kongl. Maj:t begärda anslag för betäckande af de kostnader, som blifvit under år 1887 nedlagda på de kongl. teatrarne, anser utskottet sig hafva allt skäl att förorda, då det visat sig, att dessa kostnader varit för teatrarnes skyddande mot eldfara så nödvändiga, att teaterverksamheten, hvartill Riksdagen beviljat anslag, derförutan icke bort få fortgå.

Beträffande slutligen Kongl. Maj:ts framställning om anslag till betäckande af en vid verksamheten å de kongl. teatrarne under spelåren 1883—1888 uppkommen brist af 129,000 kronor, så anser utskottet sig med afseende på de förhållanden, under hvilka teaterverksamheten allt sedan 1881 utföfvats, icke kunna underlåta att tillstyrka Riksdagen att bevilja detta anslag.

Med afseende på hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet, med afstyrkande af herr O. W. Redeli med fleres motion, hemställa,

att Riksdagen, med anledning af Kongl. Maj:ts framställningar, må

- a) på det sätt bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit angående ombyggnad och förändring af kongl. stora teaterns hus,

att för ifrågavarande ändamål beviljas ett anslag på extra stat af 765,000 kronor, dock under vilkor att, innan något af anslaget får lyftas, sådana anordningar blifvit träffade, att teaterverksamheten å de kongl. teatrarne, utan att staten därför har något ekonomiskt ansvar eller någon annan befattning än den kontroll å teaterverksamheten, som må kunna anses nödig, kommer att fortgå under en tid af minst fem år från den tid, då ombyggnaden blifver färdig, antingen genom ett af Kongl. Maj:t godkänt konsortium eller på annat sätt, med rättighet för den eller dem, som öfvertaga verksamheten, att begagna de kongl. teatrarnes fasta och lösa egendom äfvensom att uppbära och för teaterverksamheten använda nettobehållningen af teatrarnes hus i enlighet med de bestämmelser, Kongl. Maj:t finner för godt att ytterligare stadga;

- b) utöfver det å ordinarie stat uppförda anslag, 60,000 kronor, för uppehållande af teaterverksamheten under spelåret 1888—1889 till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett kreditiv å 25,000 kronor, att användas i den mån anslaget å ordinarie stat, Kongl. Maj:ts enskilda bidrag till teatrarne samt teatrarnes öfriga inkomster icke förslå till bestridande af utgifterna för ifrågavarande verksamhet, äfvensom medgifva, att dessa anslag, derest, i följd af den ifrågasatta ombyggnaden af stora teaterns hus, verksamheten å denna teater kommer att någon tid upphöra, få användas, på sätt Kongl. Maj:t i propositionen af den 17 sistlidne april föreslagit;
- c) till gäldande af utbetalda kostnader i och för åtgärder till skyddande af stora teaterns och dramatiska teaterns hus mot eldfara å extra stat för år 1889 anvisa ett belopp af 32,750 kronor; och
- d) till betäckande af en vid verksamheten å de kongl. teatrarne under spelåren 1883—1888 uppkommen brist jemväl å extra stat för år 1889 anvisa ett anslag å 129,000 kronor.»

af herrar grefve *E. C. A. Piper* och *H. R. Törneblad*, i fråga om utskottets hemställan under mom. a), b) och d);

af herr *R. G. von Hedenberg*, i fråga om utskottets hemställan under mom. b) och d);

af herr friherre *B. A. Leijonhufvud*, beträffande motiveringen;

af herrar *N. Petersson, J. Jonsson, Liss Olof Larsson, J. Anderson* och *L. F. Odell*, rörande utskottets hemställan under mom. c) och d);

af herr *H. Andersson*, i fråga om utskottets hemställan under mom. d).

---

Herr *H. P. P. Tamm* har begärt få antecknadt, att han ej deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.

---